

MODULE-OMSCHRIJVINGEN 2023-2024
Master Educational Needs

Inhoud

Begeleiden van leraren; wat werkt bij probleemgedrag.....	3
Communicatie en afstemming	3
De begeleider als coach	3
De krachtenbenadering bij ingrijpende jeugdgebeurtenissen.....	3
Decoderen en vloeiend lezen	3
Didactiek voor de 21ste eeuw	4
Didactieken voor duurzaam leren.....	4
Digitale vaardigheden.....	4
Duurzame onderwijskwaliteit op organisatieniveau	4
Executieve functies in uitvoering; gedrag zien vanuit breed perspectief.....	4
Geletterdheid: denken en begrijpen.....	5
Greep op gedrag	5
Lesgeven en denkprocessen.....	5
Ontwikkeldericht personeelsbeleid (MLE).....	5
Rekendynamiek: een aanzet tot verdere ontwikkeling in reken-wiskundeonderwijs	5
Rekenen aan de basis: rekengesprekken en rekeninterventies	6
Rekenen in ontwerpnd leren.....	6
Rekenen-wiskunde en dyscalculie: leerpotentieel bij ernstige rekenproblemen.....	6
Schoolontwikkeling vanuit systemisch perspectief (MLE)	6
Schrijven en spellen	6
Spelen met taal en geletterdheid.....	7
Stimuleren van leergedrag; motiverend handelen in de klas	7
Sturen op onderwijskwaliteit (MLE)	7
Taal en dyslexie: handelen in vakken	7
Teamleren in een lerende organisatie	8
Verantwoordelijkheid en verantwoording afleggen (MLE).....	8
Visiegestuurd werken en culturele diversiteit.....	8
Visieontwikkeling (MLE)	8
Zelfstudiemodule Ontwikkelingspsychopathologie in het onderwijs	9

Begeleiden van leraren; wat werkt bij probleemgedrag

Een belangrijke taak als gedragspecialist in het onderwijs, is het begeleiden van collega's met specifieke ondersteuningsbehoeften bij probleemgedrag. In deze module leer je om de begeleiding van een collega zodanig vorm te geven, dat er weer mogelijkheden worden gecreëerd voor de betreffende leraar, de klas en kind/jongere. Door uit te gaan van wat werkt krijgt de betreffende leraar meer inzichten in zijn handelen dat bijdraagt aan het pedagogisch klimaat.

Communicatie en afstemming

Waarom verlopen sommige gesprekken met ouders stroever dan met anderen? Hoe komt het toch dat je met de ene collega beter in gesprek komt dan met de ander? Waarom ben ik in staat om met bepaalde leerlingen goed af te stemmen en hapert het met anderen? Communicatie bepaalt de relatie met anderen, maar de relatie bepaalt ook de communicatie. Ruis in de communicatie ontstaat niet zozeer door wat er gezegd wordt, maar door de betekenis die men daaraan geeft. In deze module verbreed en verdiep je je eigen handelingsrepertoire om te kunnen afstemmen op de diverse perspectieven van leerlingen/studenten, collega's, ouders/verzorgers, directie en externe professionals in complexe situaties.

De begeleider als coach

Coaching gaat uit van de gedachte dat alle kennis zich in de coachee bevindt. Coaching is gericht op het bevorderen van leren en richt zich met name op het vrijmaken van het eigen potentieel van de coachee. Dit vraagt van de coach een specifieke grondhouding. Dit gebeurt binnen een resultaatgericht, methodisch kader. In deze module ontwikkel en/of scherp je je eigen coachingsvaardigheden aan en word je uitgedaagd je handelen als coachende begeleider theoretisch te verantwoorden en te motiveren.

De krachtenbenadering bij ingrijpende jeugdgebeurtenissen

Leraren met kennis over traumasensitief lesgeven maken het verschil voor de verdere ontwikkeling van kinderen/jongeren. In deze module leer je wat je kunt doen voor leerlingen die meerdere ingrijpende jeugdgebeurtenissen meemaken. Leraren hebben een cruciale rol om deze kinderen/jongeren goed te begeleiden.

Decoderen en vloeiend lezen

Vloeiend lezen is de fase waarin leerlingen/studenten tot automatisering van het lezen komen, aanvankelijk via hardop en later via stillezen. In deze module verbeter je je onderwijs in decoderen en vloeiend lezen doordat je nadenkt over een effectieve aanpak tijdens het beginnend lezen en doordat je onderwijs ontwikkelt waarin aandacht is voor het inzetten van een leesroutine waarbij leerlingen/studenten frequent en gemotiveerd lezen. Zo zorg je voor innovatief leesonderwijs dat aansluit bij de onderwijsbehoeften van leerlingen/studenten met taalleesproblemen. Daarbij is de inzet van technologie vanzelfsprekend.

Didactiek voor de 21ste eeuw

Hoe komt het dat leerlingen/studenten de aangeleerde les(sen) weer zijn vergeten? Leraren met kennis over duurzaam leren en high-impact instructietechnieken maken werkelijk verschil in het leerproces van hun leerlingen/studenten. Duurzaam leren wil zeggen dat het aangeleerde op langere termijn nog aantoonbaar is en dat er sprake is van transfer naar andere situaties. Je leert evidence informed ontwerpen.

In deze module doe je op basis van een contextanalyse voorstellen en interventies gericht op duurzaam leren en inclusief redeneren.

Didactieken voor duurzaam leren

Leraren met kennis over duurzaam leren en passende didactieken maken werkelijk verschil in het leerproces van alle leerlingen/studenten. Dit betekent dat het leren op langere termijn nog aantoonbaar is en dat er sprake is van transfer naar andere situaties. In deze module verwerf je kennis over duurzaam leren en wat dit betekent voor het vormgeven van het curriculum en het ontwikkelen van leeractiviteiten. Deze kennis kun je gebruiken voor bijvoorbeeld het analyseren of ontwerpen van het curriculum en leeractiviteiten, afhankelijk van de rollen en/of leeruitkomsten die je wilt aantonen.

Digitale vaardigheden

Als docent krijg je steeds nieuwe informatie over de vele ICT-toepassingen die invloed kunnen hebben op het leren van je studenten en op jouw pedagogisch-didactisch handelen. Deze module draait om het leren nemen van beslissingen over de inzet van onderwijstechnologieën. Daarbij komen didactische principes aan de orde die een rol spelen bij je keuze voor specifieke ICT-toepassingen. Ook worden voor- en nadelen van ICT-toepassingen en implementatie-perikelen geïnventariseerd en besproken. Je analyseert de inzet van technologie binnen jouw organisatie en je doet voorstellen voor verbeteringen.

Duurzame onderwijskwaliteit op organisatieniveau

Wat is goed onderwijs eigenlijk en wie bepaalt dat? In deze module ga je cyclisch aan de slag met onderwijskwaliteit en kwaliteitszorg binnen jouw organisatie. Je signaleert en analyseert de kwaliteit van onderwijs op didactisch gebied samen met je team, bijvoorbeeld aan de hand van data- of trendanalyses. Op basis hiervan kom je tot verbetervoorstellen en deze brengen jullie ook in de praktijk. Inclusief ontwerpen en didactisch redeneren zijn hierbij uitgangspunten.

Executieve functies in uitvoering; gedrag zien vanuit breed perspectief

Leraren met kennis over executieve functies kunnen het verschil maken in de ontwikkeling van alle leerlingen, maar zeker bij kinderen/jongeren met ADHD of ASS. Vanuit een systematische benadering onderzoek je de kansen en mogelijkheden van kinderen/jongeren en stel je samen een persoonlijk ontwikkelingsplan op. Gedragsverandering is immers alleen succesvol bij eigenaarschap.

Geletterdheid: denken en begrijpen

In deze module leer je met behulp van (internationale) literatuur kritisch kijken naar het onderwijs in leesbegrip in jouw onderwijs- situatie. Je ontwikkelt onderwijs dat gebaseerd is op nieuwe inzichten op het gebied van leesbegrip. Door leerlingen/studenten te motiveren om frequent rijke teksten te lezen binnen interessante thema's, bouwen ze aan een taalbasis. Daarbij is het faciliterend om interessante schrijf- en ontwerp opdrachten aan te bieden en in te zoomen op de vorm en de opbouw van teksten. Zo werk je aan het terugdringen van kansenongelijkheid in het onderwijs.

Greep op gedrag; drie perspectieven van sociale veiligheid op school

Leraren met kennis over sociale veiligheid en diversiteit benutten de verschillen tussen leerlingen en hebben oog voor het individu. In deze module ga je actief aan de slag om de kennis van je collega's over sociale veiligheid en diversiteit te verhogen. Onderwijs voor kinderen/jongeren waarin ruimte is voor wie zij zijn is belangrijk voor de verdere ontwikkeling.

Lesgeven en denkprocessen

Van nature zijn we nieuwsgierig en denken we na over het hoe en waarom van dingen. Maar nieuwsgierigheid naar nieuwe dingen leidt niet vanzelfsprekend tot duurzaam leren. We gaan uit van de opvatting dat denken de basis vormt voor duurzaam leren. Op basis van inzichten over leren uit de cognitieve psychologie leer je een ontwerp te maken dat aanstuurt op denken. Daarbij stimuleer denkprocessen van leerlingen/studenten en/of collega's. Op die manier bevorder je een denkcultuur in je klas, vakgroep en/of school.

Ontwikkelgericht personeelsbeleid (MLE)

Ontwikkelgericht personeelsbeleid gaat over leiderschapspraktijken waarbij de ontwikkeling en ondersteuning van professionals binnen de school centraal staan. Voor schoolleiders is het belangrijk om oog te hebben voor de belangen en (ontwikkel)behoeften medewerkers en die in lijn brengen met de primaire organisatiebelangen (leerprestaties en welbevinden van de leerlingen). In de module Ontwikkelgericht Personeelsbeleid zullen we de 'zachtere' aspecten van het ontwikkelen en ondersteunen van individuele medewerkers verbinden met de meer formele en 'hardere' kant van (strategisch) HR beleid.

Rekendynamiek: een aanzet tot verdere ontwikkeling in reken-wiskundeonderwijs

Iedereen heeft in het dagelijks leven met rekenen te maken. Het streefdoel voor reken-wiskundeonderwijs is de maatschappelijke redzaamheid voor alle leerlingen en studenten. Dit vraagt om een inspanning van de leraar en de leerling of student. Om op een school structureel goed reken-wiskundeonderwijs te realiseren zal het hele team betrokken moeten zijn. In deze module doe je onderzoek naar visie, beleid, praktijk en opbrengsten van het reken-wiskundeonderwijs in de school. Dit leidt tot het ontwerpen van een ontwikkelplan ten behoeve van verbetering en/of innovatie van het reken-wiskundeonderwijs op je school, waarbij duurzaam rekenen leren het doel is. Je krijgt de gelegenheid om je rol van master reken-wiskunde/dyscalculie expert in de school te ontwikkelen: je werkt toe naar die actieve rol en ervaart de diverse aspecten hiervan.

Rekenen aan de basis: rekengesprekken en rekeninterventies

In deze module ontwerp je op basis van inventarisatie en analyse een onderbouwd en gepersonaliseerd onderwijsontwerp voor een leerling/student waarbij de rekenontwikkeling stagneert of achterblijft. Je zoomt in op het leerstofgebied van het rekenen tot 1000. De onderwijsbehoeften achterhaal je onder andere op basis van taakanalyse en reken(diagnostische) gesprekken met een actieve rol van de leerling. Je ontwerpt een gefundeerd plan van aanpak ter bevordering van de rekenontwikkeling en voert dit deels uit. Alle factoren worden bij het ontwerp betrokken. Je gaat na in hoeverre interventies betekenis hebben voor de hele groep of school.

Rekenen in ontwerpend leren

Je gaat aan de slag met een proces van ontwerpen en uitvoeren van een reken-wiskundeproject. Daarbij richt je je op de leerstofinhoud van het voortgezet rekenen. Het project creëert een rijke, motiverende en uitnodigende rekenwiskundige leeromgeving waarbij 21ste-eeuws leren, waaronder creatief denken, probleemoplossend denken en samenwerkend leren, wordt gestimuleerd. In deze module verdiep je je in thema's als motivatie, toekomstgericht reken-wiskundeonderwijs, differentiatie, zelfvertrouwen en diversiteit. Je daagt jezelf uit om je te ontwikkelen buiten je comfortzone en probeert dit ook te ontlocken bij je collega's.

Rekenen-wiskunde en dyscalculie: leerpotentieel bij ernstige rekenproblemen

Je richt je op het leerpotentieel van een leerling of student met ernstige reken-wiskunde problemen. Je ontwerpt op basis van een verkennend onderzoek een OrthoDidactische Leerroute (ODL) die aansluit op de onderwijsbehoeften. Je ontwikkelt je verder in de wijze waarop onderwijsbehoeften kunnen worden achterhaald met inbreng van de leerling/student. In een rondetafelgesprek met collega's bespreek je de gesignaleerde orthodidactische onderwijsbehoeften multidisciplinair om te komen tot een eenduidige aanpak binnen de school. Daarbij wordt commitment nagestreefd van alle gesprekspartners voor het gezamenlijk realiseren van de ODL.

Schoolontwikkeling vanuit systemisch perspectief (MLE)

Schoolontwikkeling is tegenwoordig een continu proces van verbetering. Het is daarom van belang dat scholen zich ontwikkelen tot lerende organisaties. In deze module ga je in een 'participatief onderzoek' een analyse maken van je eigen school als lerende organisatie. Je gebruikt veranderkundige inzichten en een systemisch perspectief op leren en ontwikkelen om weer te geven hoe je school zich verder kan ontwikkelen als lerende organisatie en om een interventie te ontwikkelen en uit te voeren. Tot slot reflecteer je op je eigen rol in leiding geven aan leren en ontwikkelen.

Schrijven en spellen

Aan spelling besteden we op alle onderwijsniveaus veel tijd, maar met name in spontane spelling is van al die inspanningen weinig effect zichtbaar. Hoe zorg je in het schrijf- en spellingonderwijs voor werkelijke verandering in je onderwijspraktijk? In deze module bestudeer je internationale literatuur over onderwijs in het schrijven van teksten. Met behulp daarvan kijk je kritisch naar het schrijfonderwijs in jouw onderwijssituatie en doe je aanpassingen. Je gaat er daarbij vanuit dat spellingonderwijs onlosmakelijk verbonden is met onderwijs in schrijven.

Spelen met taal en geletterdheid

Taal is belangrijk in de kleutergroepen en in groep 3. Jonge kinderen leren door te spelen en te denken binnen interessante contexten. Ze bouwen aan het ontwikkelen van een taalbasis en geletterdheid. In de module 'Spelen met taal en geletterdheid' denk je na over duurzaam en betekenisvol leren in de onderbouw, geletterdheid in de kleutergroepen en in groep 3, het stimuleren van de taalontwikkeling in spel en door denken, het ontwikkelen van de leesmotivatie en scaffolding.

Stimuleren van leergedrag; motiverend handelen in de klas

Leraren die leergedrag ontwikkelen bij kinderen of jongeren kijken anders naar probleemgedrag. In deze module ga je actief aan de slag met de ontwikkeling van leergedrag. Het uitgangspunt hierbij is: wat werkt? Uit de onderwijspraktijk blijkt dat kinderen of jongeren met positief (leer)gedrag minder gedragsproblemen laten zien. Een ander perspectief zorgt ervoor dat leerlingen of studenten worden aangesproken op hun mogelijkheden in plaats van hun beperkingen.

Sturen op onderwijskwaliteit (MLE)

Opbrengstgericht werken is al jaren een thema dat aandacht krijgt in het onderwijs. Diverse experts binnen de school bemoeien zich hiermee, maar wat is hierbij eigenlijk de rol van de leidinggevende en wat zijn effectieve strategieën om invloed uit te oefenen? Hoe kun je data benutten om onderwijskwaliteit vorm en inhoud te geven?

Taal en dyslexie: handelen in vakken

Taal en lezen vormen belangrijke voorwaarden voor schoolsucces. In de module 'Taal en dyslexie: handelen in de vakken' staat de vraag centraal hoe het taalonderwijs en taalbeleid in de bovenbouw van het basisonderwijs, het vo en het mbo zo kan worden vormgegeven dat alle leerlingen er profijt van hebben. Binnen het vo en het mbo speelt taalvaardigheid van leerlingen bij alle vakken een centrale rol. In het algemeen halen leerlingen die sterk zijn in taal en lezen betere resultaten op alle vakken. Leerlingen met dyslexie en taalzwakke leerlingen/studenten dreigen soms af te stromen naar een lagere vorm van onderwijs dan ze cognitief gezien aankunnen en ze vinden het moeilijk om taalexamens te behalen.

Teamleren in een lerende organisatie

In deze module dagen we je uit om het leren van het team te coördineren, stimuleren en te faciliteren. Om het wij-gevoel te realiseren, is leren als een team van groot belang. Het is de discipline waarmee persoonlijke bekwaamheid en een gedeelde visie samengebracht worden. Het is cruciaal voor de leerkracht om collega's te zien als teamleden. Wederzijdse afhankelijkheid en individuele aanspreekbaarheid zijn hierbij sleutelbegrippen. Het is de eerste stap om dialogen op te zetten waarin mensen kwetsbaar durven zijn en hun professionele identiteit uitdrukken. De werkomgeving moet veilig zijn en een plek waar fouten gemaakt mogen worden, anders kan er geen leerervaring ontstaan. In deze module leer je de teamcultuur te analyseren en bespreekbaar te maken, ook leer je hoe je het teamleren kunt bevorderen en zo veranderingen in het onderwijs kunt begeleiden.

Verantwoordelijkheid en verantwoording afleggen (MLE)

Scholen op de kaart, slagingspercentages, onderwijstoezicht en de ouderparticipatieraad – als schoolleider heb je jezelf te verhouden tot de wereld binnen en buiten de school. Voor een deel liggen er eisen waar je als onderwijsorganisatie aan moet voldoen. Maar waar wil je als onderwijsorganisatie zelf voor staan en gaan? En hoe kun je die twee in de praktijk samenbrengen? We dagen je in deze module uit om kritisch te kijken naar hoe en wie je je als schoolleider verantwoordt. We zoeken samen naar mogelijkheden hoe het anders kan. En reiken bouwstenen aan voor het bouwen aan een cultuur van verantwoordelijkheid – als basis onder een organisatie die zich zelfbewust verantwoordt.

Visiegestuurd werken en culturele diversiteit

Deze module kent drie aspecten. Om leerlingen en studenten met een andere culturele achtergrond optimaal te kunnen onderwijzen en begeleiden is het nodig om iets te weten over die achtergronden en over wat het met mensen kan doen wanneer hun ontwikkeling onder druk staat door extreme omstandigheden. Om deze leerlingen werkelijk te ontmoeten, is het nodig dat je als docent ook nadenkt over je eigen achtergrond en opvattingen en de betekenis daarvan in het ontmoeten van anderen. Een omgeving waar werkelijke ontmoetingen mogelijk zijn, zorgt voor minder angst en conflicten. Bovendien is het belangrijk dat je een onderwijsvisie ontwikkelt die gericht is op het creëren van maatschappelijke kansen voor leerlingen voor wie die kansen niet vanzelfsprekend zijn.

Visieontwikkeling (MLE)

In deze module staat de vraag centraal hoe je als leidinggevende bewust en systematisch kunt sturen op het creëren of versterken van een gedeelde missie en visie binnen je schoolorganisatie. Uit onderzoek komt dit naar voren als één van de meest krachtige strategieën om positief invloed uit te oefenen op het creëren van flow en om organisatieontwikkeling te stimuleren.

Zelfstudiemodule Ontwikkelingspsychopathologie in het onderwijs

In het onderwijs lopen kinderen/jongeren rond met AD(H)D, ASS, depressie of verslaving. Voor veel leraren zijn deze kinderen/jongeren lastig in de omgang, in de communicatie of in de begeleiding. Dat maakt dat deze kinderen/jongeren psychisch kwetsbaar zijn en dat veroorzaakt vaak problemen in de school en in hun sociale omgeving. Om kinderen/jongeren met AD(H)D, ASS, depressie of verslaving goed te begeleiden heb je specialistische kennis en vaardigheden nodig. Kennis over achtergronden van de bovengenoemde psychische kwetsbaarheden is een voorwaarde om te begrijpen 'wat werkt' in de begeleiding.